Rasespesifikk avlsstrategi (RAS) for Shiba

2. versjon 2021

Innledning 4

1. Generelt 4
Rasens historie, bakgrunn og utvikling 4
Overordnet mål for rasen 6

2. Rasens populasjon 7
Populasjonsstørrelse 7
Gjennomsnittlig kullstørrelse 7
Effektiv populasjonsstørrelse 8
Innavlsgrad 8
Bruk av avlsdyr 9
Innhenting av avlsmateriale fra andre land 11
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål 11
Prioritering og strategi for å nå målene 11

3. Helse 12
Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen 12
Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter 12
- Hud-pels-ører 15
- Ledd – skjelett 20
- Andre helseområder 24
Forekomst av reproduksjonsproblemer 24
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål 27
Prioritering og strategi for å nå målene 27

4. Mentalitet og bruksegenskaper 28
Felles for de japanske hundene 28
Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden 28
Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester 29
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål 30
Prioritering og strategi for å nå målene 30

5. Atferd 31
Atferdsproblemer 31
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål 36
Prioritering og strategi for å nå målene 36

6. Eksteriør 37
Eksteriørbedømmelser 37
Overdrevne eksteriørtrekk 38
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål 39
Prioritering og strategi for å nå målene 39

7. Oppsummering 40
Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål 40
Plan for videre arbeid i klubben 40

Tillegg **41**

Innledning

Mellom 1. og 2. versjon av RAS, har klubben byttet navn fra Norsk Shibaklubb (NSK) til Japansk Urhundklubb i Norge (JUN).

Oppgaven med å utarbeide og revidere RAS er av klubbens styre delegert til klubbens Sunnhetsutvalg (SU). Under arbeidet med revisjon (versjon 2) består SU av Solvor Nærland, Laila Nagel, Ann Margot Whyatt og Christen Lang.

SU har hatt god tilgang på bakgrunnsmateriale, og har særlig benyttet seg av:

- JUNs helseundersøkelse fra 2020
- NSKs helseundersøkelse fra 2010 (som ble gjennomført i samarbeid med Norges veterinærhøgskole)
- NKKs DogWeb
- Rasekompendium for shiba fra 2009
- Klubbens dommerkonferanser for shiba våren 2011 og vinteren 2020
- NSKs oppdretterseminar januar 2013
- Shiba-No-Kai sitt RAS og oppdatert spindelskjema mht mentalitetsbeskriving
- Klubbens informasjonshefte for shiba fra 2010

1. Generelt

Rasens historie, bakgrunn og utvikling

Shiba er en urhund. Det vil si en type hund som har vært uforandret i uminnelige tider. Karakteristisk for denne typen hunder er et kileformet hode med opprettstående ører og en ringet hale. Shiba er ifølge DNA-tester en av de nåværende hunderasene som genetisk er mest lik ulven. I Japan er det funnet en stor mengde skjeletter fra forhistorisk tid av små og middelsstore hunder som er svært lik de nasjonale japanske hunderasene vi har i dag.

Japans urinnvånere, Ainoene, kan spores ca 8000 år tilbake gjennom utgravninger fra den såkalte Jommon-Jin perioden. Rundt 200 år før vår tidsregning starter, ble Japan invadert fra fastlandet av folk av mongolsk opprinnelse. Disse fordrev urinnvånerne mot nord, og de blandet seg også med de opprinnelige japanerne. Det samme gjorde de hundene innvandrerne hadde med seg. Denne blandingen er opphavet til dagens nasjonale hunderaser: akita, hokkaido, kishu, shikoku, kai og shiba.

Disse rasene skiller seg bare fra hverandre i størrelse, farger og noen mindre detaljer (som hvordan halen er ringet og bæres).

I årene fra 260 til 1854 var Japan et lukket land, isolert fra resten av omverden. Etter at isolasjonstiden ble opphevet, kom det folk fra Europa og USA til Japan for å bygge opp landet og innføre moderne teknologi. De hadde med seg en rekke forskjellige hunderaser som etter hvert ble blandet med de nasjonale hundene. Dette førte til at de nasjonale hundene en periode var truet med helt å forsvinne som selvstendige raser. Men heldigvis var det en del ivrige japanere som tok vare på rasene. Og etter hvert som den nasjonale bevisstheten økte i landet, økte også forståelsen for å bevare de opprinnelige, nasjonale hunderasene.

Når det gjaldt shiba, ble det samlet inn hunder fra forskjellige distrikt i Japan. De kom i hovedsak fra Shinshuu-provinsen og fra Mino og Sanin. Disse hundene ble blandet, og resultatet er opphavet til rasen Shiba slik vi kjenner den i dag. Etter hvert økte rasen i antall.

På den tiden ble det drevet en del innavl og matadoravl på de mest typiske individene, og dermed ble rasen raskt mer homogen. Men ennå har vi hunder i rasen av litt forskjellig type og med trekk som minner om de opprinnelige hundene som var med og dannet rasen i sin tid.

I 1928 ble foreningen Nihon Ken Hozonkai (Nippo) grunnlagt. Formålet var å bevare de nasjonale, japanske hunderasene. Regjeringen støttet dette arbeidet, og i 1936 ble Shiba erklært som et levende nasjonalmonument av den japanske regjeringen.

Under andre verdenskrig ble det vanskelig å holde hunder i Japan, og antallet falt dramatisk. Dette førte til at flere av de nasjonale hunderasene nesten forsvant. Men takket være noen ivrige ildsjeler, ble de berget gjennom denne vanskelige perioden.

Etter krigen var det mye sykdom, og det var vanskelig å få tak i vaksiner. Derfor lå arbeidet med å bevare rasene lenge nede. Da arbeidet med å gjenoppbygge rasen startet, var Mino shiba og Sanin shiba nesten utryddet, mens hundene fra Shinshuu-provinsen hadde klart seg bedre. Disse fikk derfor en dominerende innflytelse på den moderne shiba.

Den første shiba vi kjenner navnet på, er Hishihara. Han var far til Ishi, som ble født i 1930. Dette er den første shiba vi har bilde av.

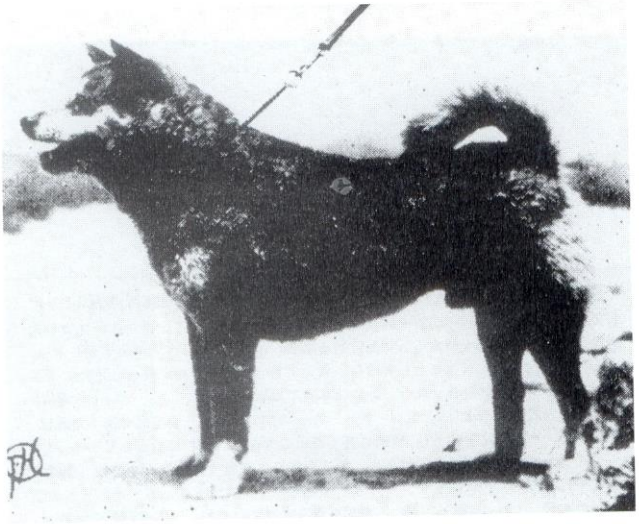

Ishi.

På bildet ser vi tydelige likhetstrekk med dagens hunder. Fra disse to hundene stammer alle nålevende shibaer.

I dag er shiba den mest utbredte hunderasen i Japan. Hvert år registreres det rundt 30 000 shiba i Nippo. I 2020 var tallet 27 300 inkl. utenlandske registreringer. I JKC ble det registrert ca 12 500 shiba i 2012. Dette tallet var for 2020 sunket til 9262. Siden valpene kan registreres både i Nippo og i JKC, er det vanskelig å finne det eksakte antallet shibaer som registreres i landet. Antallet som registreres i Nippo har gått litt ned de siste årene. Det kan skyldes at det er billigere å registrere valpene i JKC.

Etter hvert har rasen spredd seg over det meste av verden. De første hundene kom til USA med amerikanske soldater som vendte hjem etter krigen. Men også japanske immigranter tok med seg sine hunder til USA.

I Europa kom de første hundene til Italia og Sverige på 70-tallet. Akiwaka-Hime var første shiba som kom til Sverige. Det skjedde i 1972. Det finnes ennå etterkommere etter henne i den nordiske shibastammen.

De to første registrerte hundene i Norge var Amai-Keki og Manløtens Ayame-Hime. De kom fra Sverige i 1987. Men allerede lenge før dette var det kommet shibaer til Norge med sjøfolk som seilte på fjerne Østen. De var ikke registrert, og fikk derfor heller ingen betydning for rasen.

I likhet med alle de japanske spisshundrasene har shiba en dobbelpels, med strie dekkhår og tykk, tett underull som røytes 2 ganger i året.

Alle de japanske nasjonale rasene har i hovedsak samme standard. De skiller seg hovedsakelig fra hverandre når det gjelder størrelse, farger og formen på halene:

Akita er den største, med en skulderhøyde på 58 til 70 cm. Fargen er rød, hvit og sort/grå med brindle (tiger) striper. Alle farger unntatt de hvite skal ha urajiro (= cremehvite tegninger/kontraster).

Kishu har en skulderhøyde på 46 til 55 cm. De er i hovedsak hvite, men det finnes røde og sesame (meget sjelden). De to siste har urajiro. Halen er åpen, sabelformet.

Shikoku har en skulderhøyde på 46 til 55 cm.

Standarden sier om alle rasene at proposisjonene skal være 10 til 11 (høyde -lengde) men Shikoku er en aning lenger i lendpartiet enn dette. Og de har også en aning lenger snuteparti enn de andre rasene og litt mindre markert stopp.

Fargen er rød sesame, sort sesame og black and tan (tricolor). Alle skal ha urajiro (= cremehvite kontraster).

Kai har en skulderhøyde på 42 til 53 cm. Kai skal ikke ha urajiro. Fargen er sort sesame med bridle striper eller rød sesame med brindle stiper. Halen er sigdformet.

Hokkaido har en **s**kulderhøyde på 45,5 til 51,5 cm. Fargen er rød, black and tan (tricolor) og sesame. De kan også være røde med bridle/tiger striper eller hvite. På den fargen synes jo ikke urajiro. Halen er ringet, ikke tett, men sjelden åpen/ sabelformet, selv om dette ikke er feil hos denne rasen.

Shiba er den minste rasen. Den har en skulderhøyde på 35 til 41 cm og har fargene rød, sesame og black & tan (tricolor).

Shiba, uansett farge, skal ha urajiro, som er kremfargede markeringer på undersiden av kropp og lemmer, i tillegg til kinn og snute.

I rasen finnes genet for helhvite (= creme hunder), men disse er ikke ønsket på utstilling i Japan. Halen hos shiba skal ikke være for tett ringet, det skal helst kunne sees litt luft mellom den og rygglinjen. En sabelformet hale er meget attraktiv hos denne rasen, men sees svært sjelden hos oss og heller ikke i Japan.

Overordnet mål for rasen

Det overordnede målet for rasen er rasetypiske hunder som er sunne og som har et rasetypisk, men funksjonelt temperament.

2. Rasens populasjon

Populasjonsstørrelse

Antall shiba registrert i Norsk Kennel Klub (NKK) de siste 5 årene (kilde: nkk.no)

År	Valper	Importer	Totalt
2016	100	12	112
2017	102	19	121
2018	142	11	153
2019	108	10	118
2020	127	5	132

I tidsrommet 1989 -2020

Kull totalt	663		
Hanner brukt i avl	245	2,7 kull pr hann	44% av avlsdyrene er hanner
Tisper brukt i avl	307	2,15 kull pr tispe	56% av avlsdyrene er tisper
Valper totalt	2168	3,3 valper pr kull	

Feilkilder: I tidligere år ble ikke alle valper registrert. Noen fordi fargen ikke var godkjent, andre fordi de hadde bitt som ikke var korrekt. Totaltallet er derfor ikke 100 % korrekt.

Totalt er 552 forskjellige hunder brukt i avl.

Gjennomsnittlig kullstørrelse

Kullstørrelse hos rasen ligger vanligvis på mellom 2 og 5 valper. Gjennomsnitt for alle registrerte kull i Norge er 3,3 valper pr kull. Men vi har også hatt flere kull med 8 valper, 1 kull med 9 og 1 kull med 11 valper.

Effektiv populasjonsstørrelse

For raser med store populasjoner i utlandet (og små populasjoner i Norge) og der man jevnlig importerer hunder, er det egentlig ikke nødvendig å vite akkurat hvor stor den effektive populasjonen er i Norge. Det er selvsagt positivt å øke den i Norge også, så fokus på det er alltid bra. Den kan økes ved å sørge for at like mange tisper og hannhunder brukes i avl, og ikke færre hannhunder, som er vanlig på mange raser i dag.

Det viktigste er å ha fokus på å bruke nok hunder i avl, og unngå matadoravl samtidig som innavlsgraden holdes lav.

Det er en sammenheng mellom den effektive populasjonsstørrelsen og innavlsgraden. Dersom man har en effektiv populasjonsstørrelse på 100 (som er anbefalt), så vil det tilsvare en gjennomsnittlig innavlsgrad på 2,5 beregnet på 6 generasjoner med hunden selv som første generasjon. Siden vi har en gjennomsnittlig innavlsgrad på under 2,5, har den effektive populasjonsstørrelsen vært mer enn 100 i de tidligere generasjonene, inkludert importer/stamtavler fra utlandet.

Hvis vi sørger for at ingen hunder brukes for mye (matadoravl, 5%-regelen er maks), samt at den gjennomsnittlige innavlsgraden holdes på dagens nivå (må ikke komme over 2,5 %), så er den effektive populasjonsstørrelsen stor nok.

Innavlsgrad

På bakgrunn av relativt mange importer fra mange forskjellige land og linjer, har vi en ganske stor genpool og lav grad av innavl i rasen tatt i betraktning at det er en liten rase.

En feilkilde ved beregning av innavlsgrad er det faktum at en hund kan være registrert med flere ulike registreringsnummer, og dermed blir den oppfattet som ulike hunder når innavl beregnes. Dette vil ikke ha stor påvirkning på den innavlsgraden vi har beregnet for hele populasjonen, men kan ha innvirkning for enkeltindivider.

Total innavlsgrad for årene 1988-2020 er 1,588, beregnet som gjennomsnitt per individ.

I 417 kull er innavlsgraden 0%. Gjennomsnittsgraden for øvrige 323 kull er 2,485.

Totalt er det 27 kull som har innavlsgrad lik/større enn 6,25 %, noe som tilsvarer søskenbarnparing. Innavlstallene er basert på 8 generasjoners stamtavle.

Utviklingen i innavlsgrad for rasen:

Periode	Gjennomsnittlig innavls-grad	Antall kull med 0 i innavlsgr.
1988-94	3,433	
1995-99	1,909	
2000-04	1,639	
2005-09	1,566	
2010-14	1,032	59
2015-19	0,706	113
2020	0,83	21

Høyeste innavl i kull frem til 1999	Høyeste innavl i kull 2000-2009	Høyeste innavl i kull 2010-2019	Høyeste innavl i kull 2020-
26,562	15,759	12,735	8,594
25	14,746	10,316	5,347
18,75	14,304	8,704	5,078
18,75	12,939	7,576	2,344
18,75	12,823	6,906	1,953

Bruk av avlsdyr

I 5-årsperioden 2016 til og med 2020 hadde vi 194 shibakull i Norge.

113 ulike tisper og 72 ulike hannhunder ble brukt i avl. Hver av tispene hadde 1,7 kull, og hver av hannhundene var far til 2,7 kull.

NKKs anbefaling er at en hund ikke bør ha flere avkom enn tilsvarende 5% av antall registrerte hunder i rasepopulasjonen i en 5 års-periode. I vår rase vil det gi en absolutt øvre grense på 31 valper. Dette er altså grensen mot matadoravl, og et meget høyt antall valper for en hund. Svært få hunder er så spesielle at de skal avle helt opp mot eller over grensen for matadoravl.

Ingen av våre avlshunder hadde så mange valper. Men vi hadde noen få hannhunder som lå litt mot grensen.

1 hannhund hadde 29 valper i denne 5-årsperioden. 1 hannhund hadde 28, en annen 27. Men nesten alle hannhundene var blitt brukt med tilstrekkelig varsomhet. Ingen av tispene hadde mange valper. 1 tispe hadde hatt 15 valper.

Målet er å øke antall hannhunder i avl. En ung hannhund bør ikke ha for mange valper etter seg før valpene han har produsert er evaluert. Det samme gjelder for importer.

Vi anbefaler en øvre grense på 20 valper for en avlshund. De aller beste hundene kan få flere valper enn gjennomsnittet. I helt spesielle tilfeller kan **de beste** hundene få inntil 30 valper. Men hunden må da ha bevist at den har et eksteriør over gjennomsnittet, den må være sunn og frisk, og den må ha et godt og rasetypisk temperament. Den må også ha bevist at den nedarver disse egenskapene til valpene.

«Nye» avlshunder bør brukes forsiktig på tisper fra ulike linjer. Etter ca 10 valper anbefales en pause til sunnhet, temperament og eksteriør hos disse kan evalueres. Hvis avkom tilfredsstiller krav til god helse, godt gemytt og rasetypisk eksteriør, kan hunden brukes videre i avl.

Etter omtrent 10 nye avkom når hunden det anbefalte makstallet på 20 valper. Videre bruk må vurderes nøye. Om avlshunden har vist at den produserer individer av **særlig høy kvalitet**, *kan* den brukes videre. Men uansett skal den ikke overskride matadorgrensen på 30 avkom.

Hannhundeiere har også et stort ansvar for rasens utvikling. De anmodes om å hente inn informasjon fra oppdrettere/tispeeiere om helse og eventuelle avlsresultater fra tidligere kull før de sier ja til å låne ut hannhunden. Opplysninger kan også etterspørres fra SU.

Antall valper pr hund:

Avlshanner født fra og med 2012: antall valper registrert pr 31/12-20

Fødsels år	-13	-16	-14	-13	-17	-15	-13	-14	-17	-17	-14	-12	-14	-14	-12	-17
Valper	28	28	27	27	25	24	22	19	19	18	17	17	17	16	16	16
Barnebarn	0	0	15	16	2	7	8	0	0	0	3	15	7	0	25	0

Avlshanner med flest valper pr enkelthund 1989-2020 (15 mest brukte hannhunder totalt)

Fødsels år	-07	-00	-10	-92	-03	-08	-98	-13	-16	-14	-13	-17	-15	-06	-08
Valper	42	40	35	33	31	30	29	28	28	27	27	25	24	24	24
Barnebarn	17	110	55	68	54	59	31	0	0	15	16	2	7	11	40

Avlstisper født fra og med 2012: antall valper registrert pr 31/12-20.

Fødsels år	-12	-13	-12	-13	-12	-13	-12	-13	-15	-15	-16	-15	-15	-15	-14
Valper	15	15	14	13	12	12	12	11	11	11	11	10	10	9	9
Barnebarn	13	0	0	0	9	6	9	0	0	0	0	0	0	0	0

Fødsels år	-14	-14
Valper	9	9
Barnebarn	10	8

Avlstisper med flest valper pr enkelthund 1989-2020 (14 mest brukte tisper totalt)
(Tok de 14 mest brukte for ellers ville vi vært oppe i 22 hunder)

Fødsels år	-06	-97	-08	-10	-99	-10	-94	-04	-05	-97	-08	-10	-11	-09
Valper	30	28	24	23	22	20	19	19	19	19	18	18	18	18
Barnebarn	44	123	57	10	38	26	62	65	44	23	0	12	21	18

Verdt å merke seg i tabellen for de mest brukte tispene totalt, er at 17 av de 20 på lista, stammer fra samme tispelinje.

Hunder født i 2012 og framover kan fortsatt stå i avl og tallene fra disse kan derfor bli høyere enn tabellen viser. Det er derfor viktig å følge med når et avlsdyr begynner å nærme seg anbefalte maksgrenser.

Man skal tenke seg godt om før man gjentar en kombinasjon. Det kan f.eks. være akseptabelt å ta kombinasjonen om igjen dersom tispen bare fikk 1 valp. Et gjennomsnittlig kull er på 3,2 valper, og har tispen et kull på 3 eller flere valper med en hannhund, bør man bruke en annen hann til seinere kull for å sikre bredden i populasjonen.

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Fram til slutten av 2020 er det importert minst 165 shibaer til Norge fra følgende land (kilde: NKKs DogWeb). I tillegg har oppdrettere de siste 25 årene kjøpt minst 76 paringer med hannhunder i 8 andre land, med Sverige som det klart mest dominerende samarbeidslandet.

Land	Sverige	Japan	England	Australia	Tyskland	Spania	Danmark	Finland	Belgia	Nederland	Latvia	USA	Sør-Korea	Italia	Polen	Russland	Tsjekkia	Frankrike
Importer (fødeland)	65	33	10	9	4	7	5	3	3	2	2	5	1	8	2	6	3	
Paringer	55				2	2	5	5		6				1				1

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Kortsiktige mål:

- Få flere hannhunder i avl.
- Holde innavlen lav.
- Unngå matadorer, uansett fra hvilket land, både hannhunder og tisper.
- Avlsdyr bør ikke har flere enn 20 valper.
- I enkelte spesielle tilfeller er det forsvarlig med inntil 30 valper.
- Oppfordre til import også av tisper.

Langsiktige mål:

- Holde bredde i avlsbasen gjennom å bruke flere hunder i avl.
- Oppfordre til paringer med lav innavl.
- Unngå å bruke matadorer, både hannhunder og tisper.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Informasjonsarbeid fra SU om rasen, avl og helse
- Skape oppslutning om RAS blant oppdrettere og hannhundeiere
- Nasjonale raseseminar hvert 2. år med eksterne forelesere fra NKK o.l.
- Regionale/lokale raseseminar («miniseminarer») i øvrige år med egne forelesere for å bevisstgjøre oppdrettere, hannhundeiere og andre på hva det er viktig å være obs på i våre raser.

3. Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

Våren 2010 gjennomførte Norsk Shibaklubb (NSK) en helse- og atferdsundersøkelse i samarbeid med Norges veterinærhøgskole v/professor Frode Lingaas. Undersøkelsen konkluderte med at shibaen var en meget sunn hunderase, men med noen utfordringer med hensyn til hud/allergi og noen hunder som var for skarpe eller for redde. Selv om en del svar var noe usikre på grunn av spørsmålsstilling som ga mulighet for subjektive svar, var 1. versjon av RAS i høy grad basert på den.

Klubben skiftet navn til Japansk Urhundklubb i Norge (JUN) fra 1. januar 2019.

Fra desember 2019 til februar 2020 gjennomførte SU på vegne av klubben JUN en ny helseundersøkelse. Dette ble gjort med det digitale verktøyet Google Forms. Spørsmål om kløe/pels og atferd ble særlig vektlagt, og SU prøvde i størst mulig grad å etterspørre objektive kriterier (som utredninger og diagnoser) framfor svarernes subjektive vurderinger.

Det kom inn 317 svar om shiba, noe som utgjør ca 15 % av alle registrerte hunder i Norge fra 1988 og fram til i dag, inkludert alle importer og eksporter. Dette var en lavere svarprosent enn ønsket.

Svarene i den nye helseundersøkelsen samsvarte i høy grad med svarene for 10 år siden, selv om den i høy grad omfatter hunder som er født etter den forrige kartleggingen (dvs nye hunder).

Konklusjonen er at vi fortsatt har en sunn og frisk rase med noen utfordringer når det gjelder hud/pels og adferd.

I dette kapittelet gjengis de mest sentrale svarene vi fikk i helseundersøkelsen. I tillegg har vi satt inn oversikter og tabeller med tall vi har funnet i NKKs DogWeb. SU har dessuten egne kommentarer.

Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

Levealder/dødsårsak

Den første helseundersøkelsen viste en gjennomsnittlig levealder på 9,23 år. Ganske mange hunder dør før de fyller 2 år, og det er de som fører til det lave gjennomsnittet i levealder. Det gjorde oss oppmerksomme på at de 2 første leveårene kan være kritiske med tanke på ulykker og gemytt. Samtidig hadde vi mange gamle hunder i rasen da helsekartleggingen ble gjennomført. Siden de fremdeles levde, ville de først kunne påvirke levealder-statistikken når de døde. Nytten av spørsmålsformuleringen er derfor noe usikker.

I den nye helseundersøkelsen ble det i stedet spurt om hvor gamle de døde hundene var da de døde.

263 (83%) av hundene lever fremdeles. Av de 54 døde hundene, var 33 av individene over 8 år da de døde. Av disse var 13 hunder mer enn 13 år da de døde.

Svarene viser fortsatt at en del hunder dør unge. Men mange blir også svært gamle (vel 24% blir over 13 år).

2-2 Hvis nei, hvor gammel var hunden da den døde?
54 svar

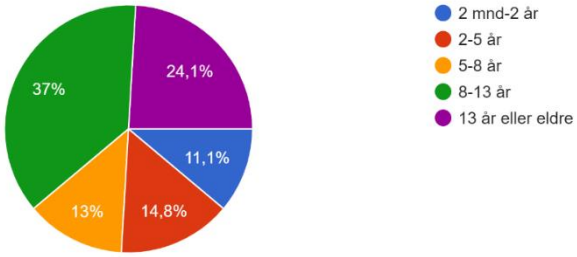

9 av de 54 døde hundene ble avlivet på grunn av adferd og 2 på grunn av allergi.

2-3 Hvis nei, hva døde den av?
54 svar

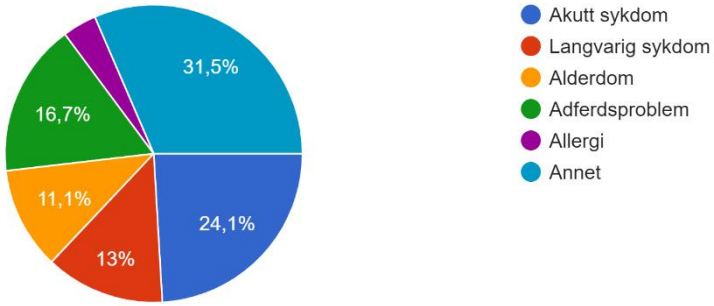

Hud – pels – ører

Av de 53 hundene som har vært hos dyrlege for problemer med hud/pels, er hele 29 hunder under 2 år når dyrlege oppsøkes.

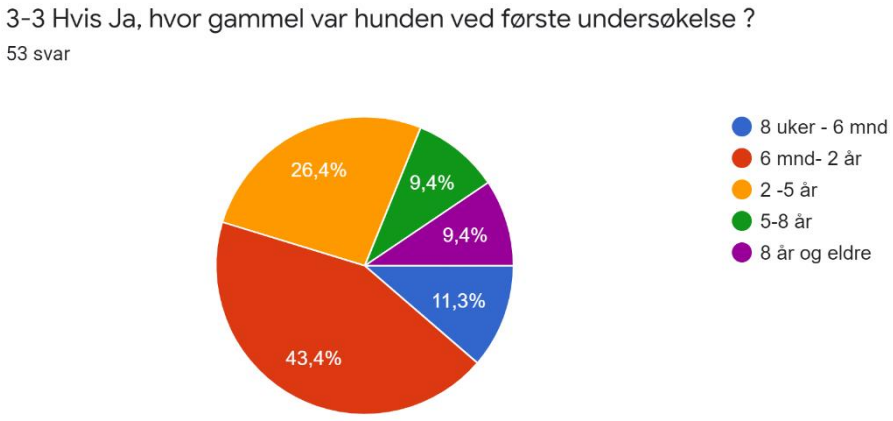

I de fleste tilfellene ser problemet ut som et engangstilfelle eller at hunden har kommet seg. Hunden har i alle fall ikke blitt utredet og har ingen diagnose.

Men 27 hunder (uavhengig av alder) peker seg ut ved at de har blitt videre utredet for problem med hud/pels. Enten klør de seg til blods, har unormal kløe som ikke er knyttet til røyting, eller de har betennelse i huden. Dessuten har de alle fått en diagose, og de har alle fått en behandling. Disse 27 individene har vi sjekket stamtavlene til med tanke på evt slektskap.

Av disse var det tre par med kullsøsken. Det ene kullparets mor hadde også et annet avkom (altså halvsøsken av de to første) og andre etterkommere blant de 27 individene. De to andre kullsøsken-parene hadde ikke andre slektninger blant disse hundene.

Det allergenet som flest hunder reagerer på, er ulike typer pollen, midd og mat.

Furunkulose, analkjertelproblem, våteksem og ørebetennelse er sjeldent blant hundene i undersøkelsen.

Øyne

Av 313 svar angående øyne, er 79 individ øyeundersøkt. 41 hunder er øyelyst av autorisert øyelyser.

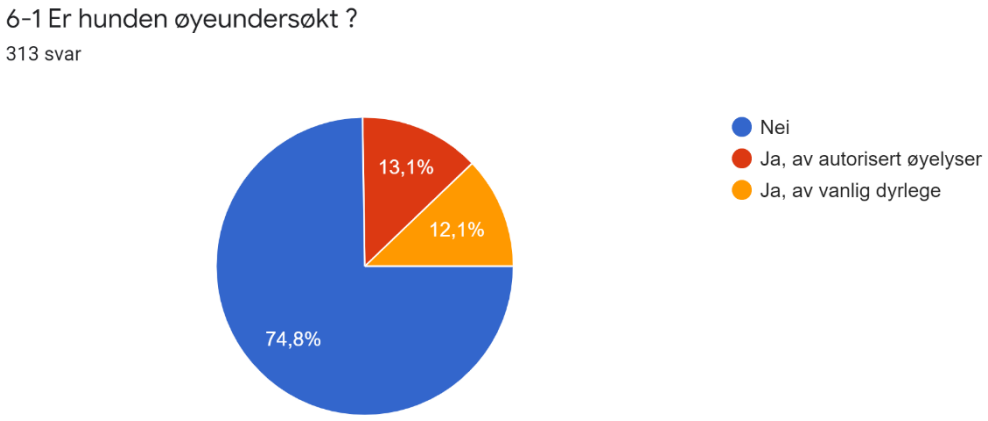

Funn av øyesykdommer er sjeldent. 2 hunder i undersøkelsen har hatt glaukom (grønn stær). 4 individ av 182 har fått påvist akutt glaukom.

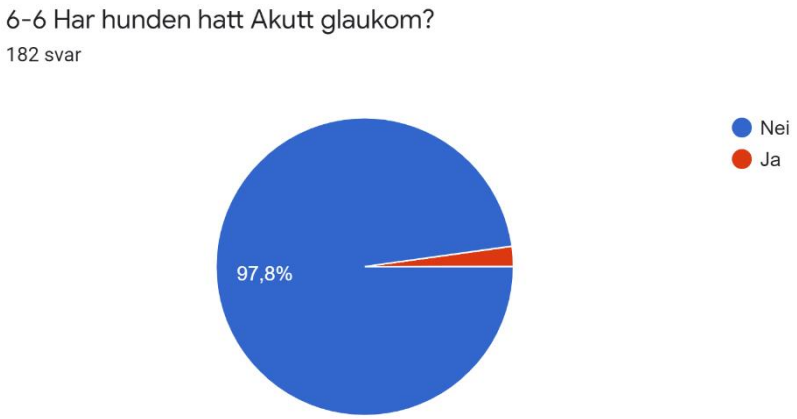

Øyelysninger:

I tillegg til svarene i helseundersøkelsen har vi på DogWeb funnet oversikt over øyenlysninger:

Perioder	**Antall**	**%**
1996-2020 (totalt)	194	
Fri	171	88,1 %
Anm	22	11,3 %
Før 2006	68	
Fri	68	100 %
Anm	0	

2006-2010	41	
Fri	37	90,2 %
Anm	4	9,7 %
2011-2015	46	
Fri	36	78,2 %
Anm	10	21,7 %
2016-2020	39	
Fri	31	79,4 %
Anm	8	20,5 %

Øyelysning gonoskopi

År	**Antall hunder**
2009-2020 (totalt gonoskopi)	12
Fri	6
Glaukom	**6**
2015-2019	10
Fri	5
Glaukom	5
2020	2
Fri	1
Glaukom	1

I tillegg til de 6 som er registrert med glaukom på dog web, vet vi om 3 hunder som ikke er registrert. Dvs totalt 9 hunder med glaukom. De som ikke er registrert, er fra henholdsvis 2009, 2019 og 2020.

	Forekomst av andre registrerte øyesykdommer.
	Katarakt
2007-2016	3
	PRA
2007	1
	Distichiasis/ektopisk cilium
2006-2015	5
	PHTVL/PHPV begge grad 1
2011-2019	2
	PPM begge grad 2
2013-2019	2
	Mangler tårekanalsåpning oppe
2013	1
	Uregelmessige Retinopatier begge øyne
2014	1
	Manglende tårepunkt ø øyelokk begge øyne. Markant bakre y-søm nasalt kølleformet.
2020	1

Litt om de de registrerte diagnosene:

Glaukom («grønn stær»):
Dette er den alvorligste øyesykdommen som forekommer hos shiba, og SU vil følge med på om den er økende.

Glaukom skyldes at væsketrykket inne i øyet blir høyere enn normalt. Normalt skal det være en balanse mellom væsken som produseres i øyet og væsken som dreneres ut igjen. Væsken forlater øyet i avløpsvinkelen mellom hornhinne og regnbuehinne (iridocornealvinkelen).

Hos hunder med glaukom er det dårligere avløp av væske fra øyet enn hos normale hunder. Det fører til at væsketrykket inne i øyet kan stige og det utvikles glaukom. Glaukom er en smertefull og alvorlig øyesykdom.

Det er to typer glaukom: primærglaukom og sekundær glaukom. Primærglaukom har en arvelig komponent, mens sekundær glaukom kan skyldes skade.

Gonioskopi anbefales hvert tredje år (eller ved 1, 4 og 7-års alder). Avlsanbefaling fra NKK: Hunder med mild/moderat grad kan brukes i avl med en hund som er fri. Hunder med uttalt grad skal ikke brukes i avl.

Persisterende pupillmembran (PPM):
Denne tilstanden skyldes rester fra fosterstadiet av blodkar foran regnbuehinnen og pupillåpningen, som skulle være der mens øyet ble utviklet.

PHTVL/PHPV:
Denne tilstanden skyldes at blodkar som omslutter linsen i fosterstadiet mens øyet utvikles, ikke forsvinner slik de normalt skal etter at hunden er født. Disse blodkarene er nødvendige for å gi linsen blodtilførsel mens den utvikles, men hindrer normalt syn når de blir værende i øyet.

Medfødt og ikke medfødt katarakt («grå stær»):
En linse med katarakt blir hvit og ugjennomsiktig. Katarakt defineres som enhver uklarhet i linsen, uansett årsak. Katarakter kan være medfødte eller de kan utvikles senere i hundens liv.

Det er beskrevet mange årsaker til katarakt, og av og til kan det være vanskelig å avgjøre hvorvidt kataraktforandringer skyldes arv eller andre faktorer. Det er imidlertid utarbeidet kriterier for når kataraktforandringer anses å være arvelige.

Arvelig katarakt klassifiseres etter hvor i linsen forandringene ligger og hvor omfattende de er. Kataraktforandringene varierer i utbredelse fra små fortetninger som ikke innvirker på hundens syn, til omfattende forandringer som gjør at hunden blir blind.

Progressiv retinal atrofi (PRA):
I netthinnen finnes det to typer synsceller. Stavene er viktige for at hunden skal kunne se når det er dårlig lys, mens tappene virker om dagen og gir det fargesynet hunden har. Hos en hund med PRA ødelegges først stavene. Derfor blir den først nattblind. Man kan merke at hunden blir mørkredd, og at den kan ha problemer med å se når den går fra dagslys og inn i et dårlig opplyst rom. Siden stavene er i størst antall i utkanten av netthinnen, smalner synsfeltet inn og hundene får såkalt "tunnelsyn". Gradvis vil også tappene ødelegges. Derved forsvinner også synet i daglys, og hunden blir blind. Begge øynene angripes samtidig og som regel i samme grad. Sykdommen utvikles over tid og er ikke smertefull. Som følge av PRA utvikles ofte grå stær (katarakt) i linsene.

Feilstilte øyehår:
Feilstilte øyehår, med de medisinske betegnelsene distichiasis og ektopisk cilium, er hår som vokser ut på feil sted på øyelokkene.

Distichiasis
Distichiasis innebærer at hår vokser ut gjennom åpningene for talgkjertlene langs øyelokkskantene. Her skal det normalt ikke være noen hår. Man finner ett eller mange hår, de kan falle ut for så å vokse til igjen, og de er av varierende tykkelse og stivhet. Tynne, bløte hår gir ikke vesentlig ubehag, mens tykkere hår er irriterende. De kan i noen tilfeller også forårsake sår i hornhinnene.

Trichiasis
Trichiasis betyr at hår fra utsiden av øyelokket ligger mot hornhinnen.

Ektopisk cilium
Et ektopisk cilium kommer også fra bunnen av en talgkjertel i øyelokket. Men her svinger håret innover og vokser ut på innsiden av øyelokket. Et slikt stivt hår vil raspe opp og ned på hornhinnen når hunden blunker og forårsaker smertefulle hornhinnesår.

Tette tårekanaler (atresi av tårepunkt / mikropunkt):
På innsiden av øyelokkene, like innenfor kanten mot nesen, er det små spalter. Disse spaltene er åpningene for tårekanalene hvor tårevæsken renner ned til nesehulen. Hvis åpningen for tårekanalene ikke er normalt utviklet, vil tårene i stedet for å dreneres ned i nesen renne ut over øyelokkskanten og nedover kinnene.

Som regel er det tårepunktsåpningen i det nedre øyelokket som er misdannet. Hvis tårepunktet mangler helt, vil det helt fra øynene åpnes være en brun stripe etter tårer nedenfor øyet. Av og til er ikke tårepunktet helt tett, men spalten er mindre enn normalt. Dette kalles mikropunktum. Da blir det oversvømmelse av tårer bare når hunden har økt produksjon av tårevæske, f.eks. når den går ute i vind og får støv i øynene.

Atresi av tårepunkt i seg selv er ikke smertefullt, men en konstant tåreflom vil kunne føre til at huden blir sår i huden under øyet.

Ledd – skjelett

Rasen har lite utfordring både når det gjelder HD, AD og patella.

Hofteleddsdysplasi (HD):

Hofteleddsdysplasi (HD) er en utviklingsfeil i hofteleddene, som kan berøre et eller begge hofteledd. Utviklingen av HD hos en hund kan skyldes en kombinasjon av arv og miljø.

HD deles inn i forskjellige grader, som leses av på et røntgenbilde: A og B betyr at hunden er fri (hofteleddene er fine). C er svak grad, D er middels grad og E er sterk grad.

Det er ikke nødvendigvis sammenheng mellom den diagnosen som stilles ved hjelp av røntgenbilde og hvordan hundens kliniske tilstand er. Dersom hunden holdes i god kondisjon, dvs trenes riktig og fornuftig (ikke overdreven mosjon), vil en sunt konstruert hund ofte oppnå like høy levealder som hunder som er fri.

Fra 01.07.2009 har det vært krav om kjent HD-status hos alle hunder i rasen som brukes i avl. Dette er ikke fordi vi anser at HD er noe helseproblem, men det gir oss mulighet til å følge med og å unngå å pare hunder med HD med hverandre.

Raseklubben aksepterer at hund med HD grad C brukes i avl, men den må brukes med en hund som er HD fri.

I svarene vi fikk inn i helseundersøkelsen, er 219 røntget (av 317) og 208 har oppgitt diagnose. Av dem er 168 hunder helt fri (A eller B), dvs 81%. 27 hunder har grad C. 13 hunder (6%) har grad D og E. Bare 6 individ har forkalkninger, og nesten alle disse er små.

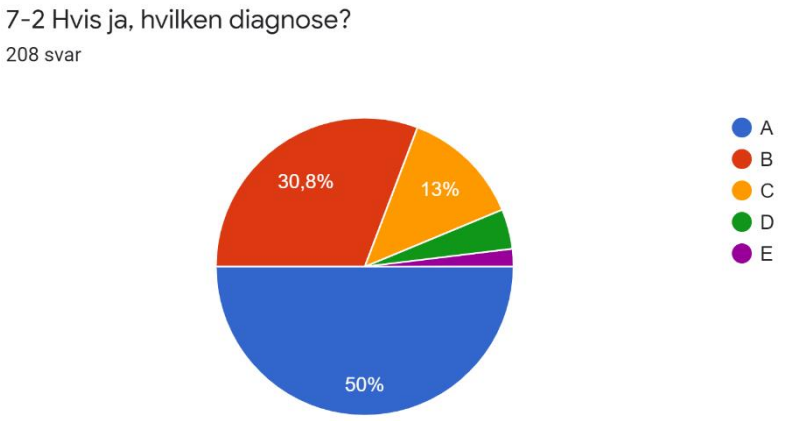

Tallene i tabellen under er hentet fra DogWeb, og omfatter alle HD-resultat som er registrert. Forklaring til tabellen: I øverste linje for hver periode står det totale antallet hunder røntget, tallet i parantes er summert gradene C, D og E, dvs hunder som ikke er fri for HD:

Periode	**Antall**	**%**
1989 – 2020 (totalt)	1049	
A + B	827 (599 + 228)	78,8
C	150	14,2
D + E	72 (44+ 28)	6,8
2011-2015	278	
A+B	214	76,9
C	50	17,9
D+E	14 (9+5)	5
2016-2020	336	
A+B	234 (118 + 116)	69,6
C	69	20
D+E	33 (20+13)	9,8

Albuedysplasi (AD, tidligere kalt AA):

Albueleddet består av tre knokkeldeler: humerus (overarmsbeinet) som leder mot de to underarmsbeina radius (spolebeinet) og ulna (albubeinet).

Når et albueledd har dårlig passform, oppstår det en unormal punktbelastning på ulike steder i leddet. Disse vekstforstyrrelsene kan føre til halthet og smerte, samt utvikling av osteoartrose i leddet. Diagnose stilles ved hjelp av røntgen.

Angående avl anbefales at hund med grad 1 brukes sammen med hund som er fri. Klubben har ikke krav om kjent diagnose når det gjelder AD.

Av hundene i helseundersøkelsen var det 95 hunder som er røntget, mens 92 har oppgitt diagnose. Av disse er hele 87 hunder (94,6%) helt fri (0). Ingen har sterk grad. Bare 1 hund har små forkalkninger.

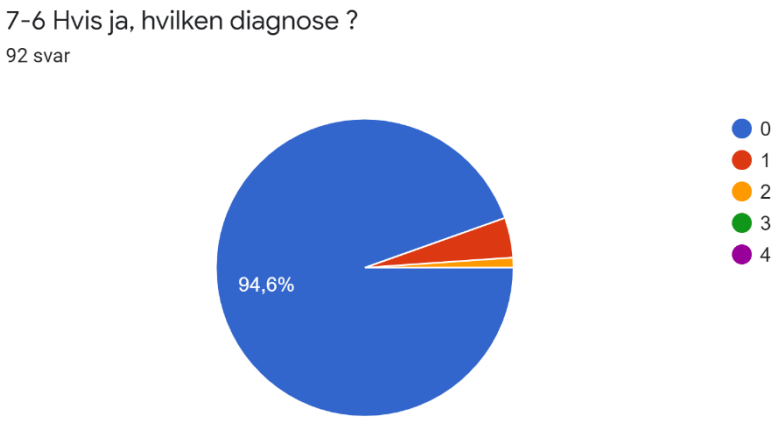

Tallene i tabellen under er hentet fra DogWeb, og gjelder alle AD-resultat som er registrert i NKK:

Periode	**Antall**	**%**
1989 – 2020 (totalt)	386	
0	360	93,1
1	18	4,5
2	5	1,2
3	3	1
2011 - 2015	92	
0	89	96,7
1	2	2,1
2	1	1
3	0	
2016 - 2020	176	
0	160	90,9
1	9	5,1
2	4	2,2
3	3	1,7

Det er ingen registrerte hunder med AD mellom 1989-2004
Det er en økning i antall hunder som blir røntget for AD med en tilsynelatende ikke økende tendens til albueproblemer i rasen.

Patellaluksasjon:

Patellaluksasjon er en tilstand der kneskåla (eller patella) flytter seg utenfor den furen på lårbeinet som den normalt skal ligge inne i. Denne luksasjonen kan være medial (på innsiden) eller lateral (på utsiden) av kneet.

Typisk hos hunder med patellaluksasjon er at hunden innimellom hopper på tre bein, for i neste øyeblikk å gå normalt. Det er viktig å oppdage patellaluksasjon tidlig og korrigere i ung alder for å forhindre halthet og større problem seinere.

Patellaluksasjon har ofte en arvelig bakgrunn.

Angående avl kan hund med patellaluksasjon grad 1 brukes mot en hund som er fri.

I helseundersøkelsen har 69 hunder av de som har svart på helseundersøkelsen en patellaluksasjon-diagnose. Av disse er 59 hunder (85,5%) helt fri (0). Nesten ingen har sterk grad.1 hund har grad 2 og 1 har grad 3. Ingen hunder har grad 4. Vi har ikke spurt om noen er operert.

Undersøkelsen viser at det er flere hunder som er undersøkt enn det som er registrert i DogWeb. Men vi er gjort oppmerksomme på noen som har fått hundens patella undersøkt av

vanlig veterinær som del av ordinær undersøkelse, har trodd at dette ikke var slik undersøkelse som skulle besvares med «Ja». Så antall undersøkte er høyere enn det som framkommer.

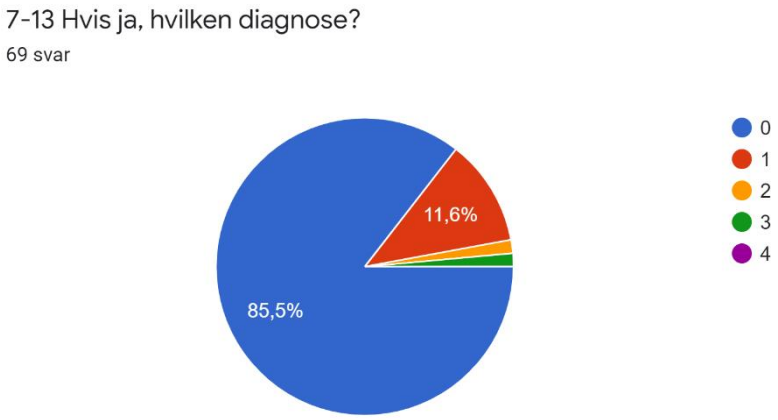

Fra DogWeb/NKK:

Patella

Periode	**Ant**	**%**
2013-2020 (totalt)	81	
0	68	83,95
1	10	12,34
2	3	3,70
3	0	0
2013-2017	29	
0	24	82,75
1	5	17,24
2	0	0
3	0	0
2018-2020	*52*	
0	44	84,61
1	5	9,61
2	3	5,7
3	0	0

Andre helseområder

Ifølge helseundersøkelsen har rasen lite problem med fordøyelse, hjerte, tannkjøtt, nervesystem, urinveier, hormoner-stoffskifte og kreft.

2 hunder har hatt hjerterytmeforstyrrelser og 3 bilyd på hjerte.

Ingen hunder har epilepsi. 3 hunder har hatt andre typer anfall/kramper som skyldes enten hjernesvulst eller rage.

4 hunder har lavt stoffskifte (hypotyreose) og 1 hund addisons sykdom

6 hunder har hatt jursvulst, 2 prostatakreft og 3 kreft i mage/tarm. Andre kreftformer har forekommet hos noen få enkeltindivid. 7 hunder har hatt godartet talgcyste og 8 fettkul.

Forekomst av reproduksjonsproblemer

Alt for få hunder er brukt i avl. Dette gjelder både hannhunder og tisper.

Ganske mange tisper vil ikke pare seg. Dette er spesielt for shiba.

I den gamle helseundersøkelsen var det 23 % som hadde opplevd at paringsklar tispe avviste enkelte eller alle hannhunder. Dette tallet ble diskutert på NSKs oppdretterseminar i januar 2013, og problemstillingen var noe oppdretterne kjente seg igjen i. Det som er klart, er at en del av tispene «står» uvanlig seint. Men det forklarer ikke alt. Det ble drøftet om dette at shiba er en urhund kan spille inn fordi de har bevart instinkter som ikke alle raser har. Opprinnelig var det jo ikke sånn at alle individer i en art forplantet seg. Det er godt mulig at en del av de tispene som avviser hannhund, «vet» at de egentlig ikke skal pares, at det ville være mot naturen om de gjorde det. I tillegg har vi erfart at noen tisper avviser oppdretterens førstevalg av hannhund, og selv velger en annen.

Vi har ikke fødselsproblem i rasen. De fleste paringer har ført til avkom, noe som viser at vi heller ikke har fertilitetsproblem i rasen.

Testikkelmangel forekommer.

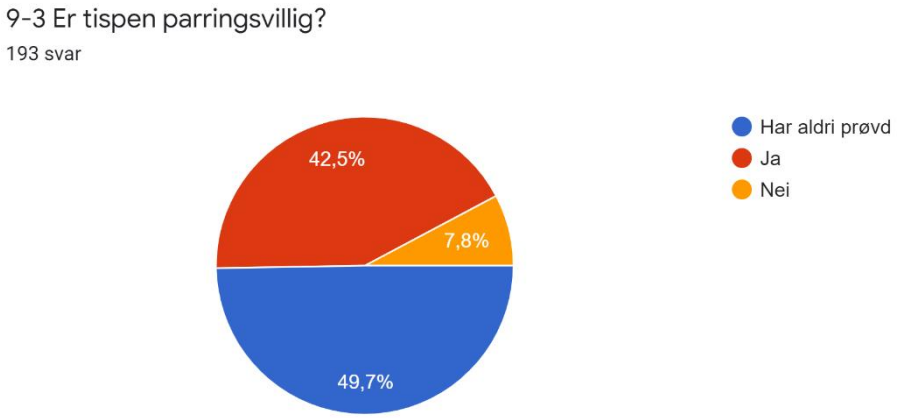

9-5 Har tispen hatt problemer med å bli drektig etter naturlig parring?

141 svar

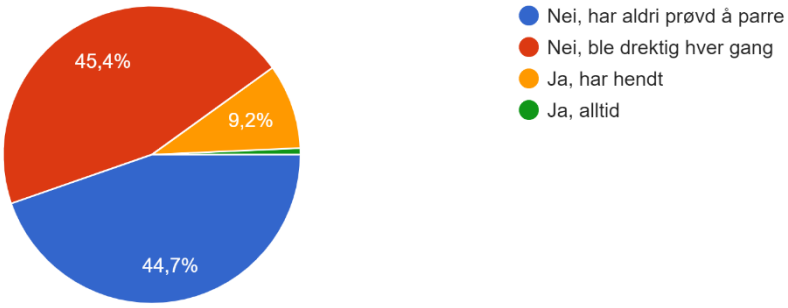

Shiba skal være en naturhund, også når den parer og formerer seg. Inseminasjon er uvanlig i rasen, selv om det skjer.

SU anbefaler uansett at man ikke inseminerer hunder som ikke har gjennomført en naturlig paring og fødsel. For individer som har vist at de kan reprodusere seg naturlig, kan inseminering være en mulighet til i helt spesielle tilfeller å bruke utenlandske hunder for å utvide avlsbasen.

Men SU advarer mot å bruke inseminering med to hunder som har hatt mulighet til naturlig paring, men ikke villet eller fått det til.

Likevel framgår det av helseundersøkelsen at 4 av de hundene som det ble svart for, var blitt inseminert, alle ved første paring.

9-6 Har tispen blitt inseminert?

163 svar

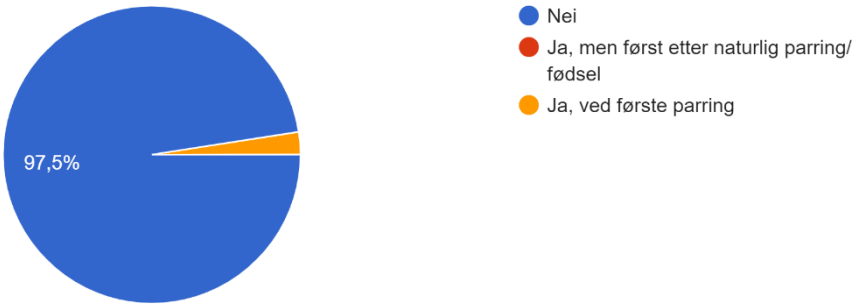

9-10 Har tispen hatt komplikasjoner ved valping?

89 svar

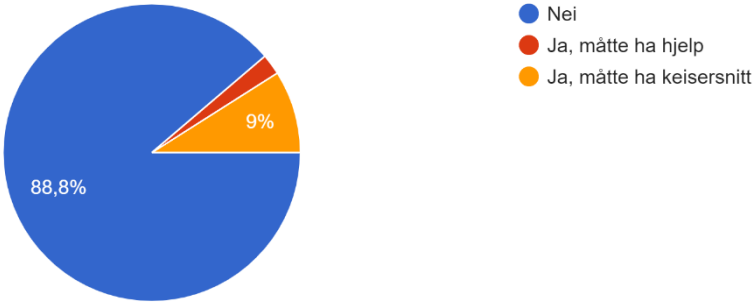

Komplikasjoner ved valpefødsel er uvanlig i rasen. Men 8 hunder hadde fått utført keisersnitt.

9-11 FOR HANNHUNDER: Har hunden to testikler liggende i pungen?

121 svar

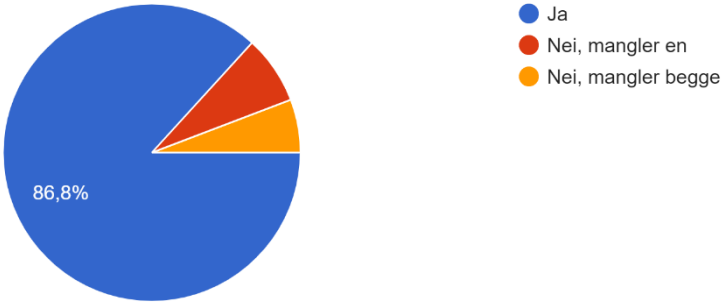

9-12 Har hannhunden vært brukt i avl?

122 svar

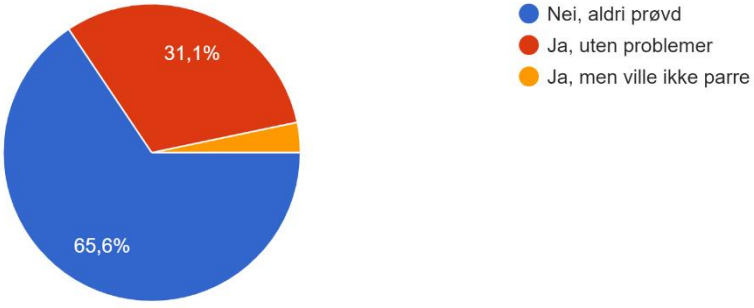

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

JUN har prioritert å fokusere på det som helseundersøkelsen fortsatt viser er det største helseproblemet i rasen: Hud, kløe og allergier. I tillegg skal vi følge med utviklingen av glaukom og om det skulle dukke opp andre helseproblem.

Kortsiktig mål:

Å skaffe mer informasjon om slektskap når det gjelder hudproblemer og allergier som finnes i rasen

Langsiktig mål:

Å redusere hudproblemer og allergier i rasen

Prioritering og strategi for å nå målene

- Oppfordre eiere og oppdrettere til å melde til klubbens SU om sykdommer og lidelser.
- SU skal registrere de prioriterte områdene (hud, kløe, allergi).
- SU skal også registrere andre lidelser som dukker opp.
- Oppdrettere må utelukke hunder med påvist allergi og annen hud/kløeproblematikk fra avl.
- Bevisstgjøre oppdrettere på at bare klinisk friske hunder brukes i avl.

4. Mentalitet og bruksegenskaper

Felles for de japanske hundene

Nihon Ken Honzokai (Nippo) er den japanske raseklubben som ivaretar «Den japanske hunden» eller «Nihon ken» (samlebegrep for de opprinnelige japanske hunderasene), herunder shiba.

Basisstandarden til Nippo beskriver Den japanske hundens natur, personlighet og temperament: *«Hunden skal ha karakterstyrke og verdighet og et godt lynne, og den skal framstå som naturlig. Den skal være alert og i stand til å bevege seg raskt med kvikke, spenstige steg».*

Japanerne selv beskriver de japanske hundenes mentalitet med tre begrep:

KAN-I er mot, tapperhet og dristighet kombinert med fatning og mental styrke. Hunden vil forsvare seg, men dette må ikke forveksles med aggresjon. En shiba vil unngå å starte en slåsskamp, men korrigerer gjerne en hund med dårlig oppførsel.

RYOSEI er godt lynne med majestetisk holdning. Hunden er trofast, lojal og lydig mot sin eier så lenge det ikke strider mot Kan-i.

SOBOKU er naturlig skjønnhet med eleganse og verdig livslyst. Hunden trenger ikke børstes og styles for å være vakker.

Til sammen beskriver de tre begrepene en rolig, modig og stolt hund med stor indre styrke, kombinert med en naturlig skjønnhet.

Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden

FCI-standarden sier at shibaen skal være trofast, livlig og oppmerksom.

En shiba er en meget stolt hund, med stor personlig integritet. Den er lettlært, men også med stor egen vilje.

På raseklubbens dommerkonferanser vektlegges forståelsen av hva som menes med «shibaens sjel». Raseklubben framhever hvor viktig dette er, men samtidig er det veldig vanskelig å forklare med ord (se beskrivelsen av de tre begrepene KAN-I, RYOSEI og SOBOKU).

Det er viktig å ikke unnskylde skyhet og redsel med at det er en del av den ønskede mentaliteten. Det er det ikke! Shibaen kan være avventende og tilbakeholden, men den skal ikke være sky eller redd. Den trenger ikke å like å bli behandlet på bordet på en utstilling, men den skal tolerere det. I utstillingsringen ønsker vi ikke umotivert samkjønnsaggresjon eller utfall mot hunder rundt ringen.

Shibaen krever med sin opprinnelige atferd en hel del sosialisering, miljøtrening og håndtering for å fungere godt i vårt samfunn. Her hviler et stort informasjonsarbeid fra oppdretterne til valpekjøperne, og også fra raseklubb til medlemmer.

Shibaen er meget livlig ute i skog og mark. Den er hurtig og smidig, utholdende og meget modig. Den trenger aktivisering for å få utløp for fysisk energi og for å få utfordret sin mentale kapasitet. I Japan ble den opprinnelig brukt til jakt på særlig småvilt og fasan, innimellom også på større dyr som villsvin. Også i Norge brukes shiba til jakt med stor suksess, oftest på

hjorte, elg og rein. Vi kjenner også til shibaer som brukes til jakt på fugl. Blodspor og ettersøk er bruksområder som shiba egner seg ypperlig til. Pr i dag er det 23 aktive ettersøkshunder i Norge i dag. Da er pensjonerte og døde hunder som var godkjente ikke medregnet.

Enkelte shibaer blir også brukt til helt andre typer hundesport, særlig rallylydighet, agilty, smeller og annen luktidentifisering. Men fordi shibaen gjerne blir lei gjentatte repetisjoner eller noen ganger vil noe annet enn føreren, er vi ofte avhengig av en ytre motivasjon for å lykkes med slik aktivitet.

Mentalitet er vanskelig å måle, men vanlig oppfatning er at den har blitt bedre hos våre shibaer sammenlignet med tidligere.

Men på tross av dette har vi enkeltindivider som viser en uønsket atferd. Slike hunder skal selvfølgelig ikke brukes i avl. SU følger situasjonen og utreder aktuelle tilfeller ved behov.

Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester

Mentalbeskriving

Mentalbeskriving er ikke like utbredt i Norge som i Sverige. Men jo flere individer som blir beskrevet, jo bedre idealprofil kan vi få for rasen. Hvis mange individ beskrives, kan idealprofilen bli et verktøy i avlen i framtiden.

SU kjenner til enkelte shibaer som har gjennomført MH-test, og har etterlyst identitet til hunder som har gjennomført MH-tester med offisielle resultat på Dogweb eller i SKKs hundedata, for å kunne sammenfatte resultatene. Foreløpig har det ikke kommet svar.

I Sverige hadde de et første spindeldiagram basert på tester av 25 individ. Diagrammet er senere oppdatert, og er nå basert på 32 individ.

Hundene er vurdert opp mot en middelverdi for alle brukshunder. Verdiene til de testede shibaene havner stort sett på lavere verdier enn gjennomsnittsbrukshunden. Det mest slående i diagrammet, er de veldig lave verdiene for lek. Dette stemmer godt med rasens avventende holdning til fremmede. De testede momentene innebar lek med fremmede. Siden brukshunder ofte trenes og belønnes for drakamp og lek, er det normalt at selskapshunder har lavere verdi i disse momentene.

Shibaene scorer ganske normalt på kontakt, jaktmomenter og interesse. Nysgjerrigheten varierer i ulike momenter. For overraskelser og spøkelser er det ganske lav nysgjerrighet, mens den er høyere for momenter med lyd. Kanskje fordi lydmomenter ikke assosieres med mennesker.

Aktiviteten er lav, noe som er positivt. Dersom føreren er passiv, tar ikke hunden egne initiativ til aktivitet. Rasen har også bra resultat på reaksjon på skudd, noe som er bra siden få individ er trente på skudd.

Rasen har lave verdier for redsel, noe som stemmer godt med vårt ønske om at den skal være en modig hund. De reagerer normalt på trusler, men lavere enn gjennomsnittet på spøkelser.

En eier med interesser for bruksarbeid, ville nok synes at verdiene for lek ligger for lavt. Men vi må huske på at shibaen ikke skal være en typisk brukshund, men ha en profil som er typisk for rasen. Så selv om resultatene vises med brukshunder som utgangspunkt, så skal vi ikke strebe for de samme verdiene i vår rase.

Mer om det svenske diagrammet og beskrivelser av momenter og reaksjoner, finnes i den svenske RAS, utarbeidet av Shiba-no-kai. Hele den svenske RAS kan finnes på www.shiba-no-kai.com

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Kortsiktige mål:

- Hunder med overdrevne redsels- eller aggresjonsproblemer skal ikke gå i avl.
- Bevisstgjøre dommere og oppdrettere på hva som er akseptabel atferd og ikke. Hunder med uakseptabel atferd, eller som er usikkker, redd eller ikke håndterbar, skal ha anmerkning om dette på utstillingskritikken.

Langsiktige mål:

- At rasen har et rasetypisk temperament og der individene passer som familiehund i vårt norske samfunn
- At flere hunder mentalbeskrives.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Oppdrettere skal ikke avle på hunder som ikke fungerer i hverdagssituasjoner (f.eks. hunder som ikke lar seg håndtere av en utstillingsdommer eller eier til tross for trening)
- Informere om verdien av at hunder mentalbeskrives, slik at en idealprofil for rasen kan tydeliggjøres.
- Informere dommere gjennom jevnlige dommerkonferanser. Oppfordre dommere til å legge vekt på mentalitet/temperament som er spesielt for rasen.

5. Atferd

Som det framgår under kapittelet om mentalitet, er shiba en meget stolt hund med stor personlig integritet. Den er lettlært, men også med stor egenvilje.

Den skal ha de mentale egenskapene *Kan-I*, *Ryo-Sei* og *Soboku,* det vil si at den skal være en modig, stolt hund med stor indre styrke, kombinert med en naturlig skjønnhet.

Noen kan være i overkant stolte, sta og egne. Da blir de en utfordring for sine eiere. Særlig er det en del hannhunder som ennå ikke har utviklet balanse mellom kan-i, ryosei og soboku, og da kan det skjære seg med en uforberedt eier.

For en raseklubb er det viktig å beholde den personligheten som er rasetypisk. Men shiba må kunne leve og fungere godt med sine eiere og andre hunder i vårt norske samfunn.

Shibaen krever med sin opprinnelige atferd en hel del sosialisering, miljøtrening og håndtering for å fungere godt i vårt samfunn. Her hviler et stort informasjonsarbeid fra oppdretterne til valpekjøperne, og også fra raseklubb til medlemmer.

Utviklingen har gått riktig vei. Shiba er i dag en mye enklere familiehund enn den var på 90-tallet. De fleste går nå greit overens med andre hunder og lar seg lett håndtere av fremmede mennesker. Fremdeles er mange hannhunder skarpe og til dels aggressive mot andre hannhunder. Dette gjelder også enkelte tisper mot andre tisper, men det er sjeldnere.

Atferdsproblemer

Vi har noe kjent atferdsproblematikk i rasen, men ifølge undersøkelsen er det ikke særlig utbredt.

Av 313 svar er det til sammen 29 hannhunder og 32 tisper som har vist uakseptabel adferd, men mesteparten gjelder knurring og glefsing/napping.

8 hannhunder har vist biting og 4 fluktadferd, mens 1 hannhund har vist begge deler. 2 av hannene har gått i avl, og har til sammen 3 kull med totalt 9 valper. Av disse er 2 kull etter hannhund med fluktadferd og 1 kull etter hannhund med biting.

7 av tispene har vist biting og 8 fluktadferd. 2 av tispene med fluktadferd har gått i avl, og har til sammen 2 kull med totalt 6 valper.

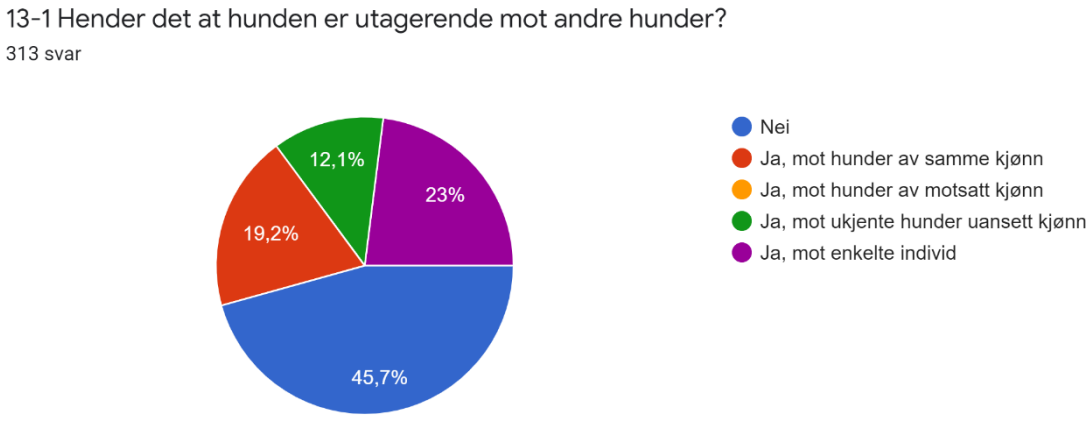

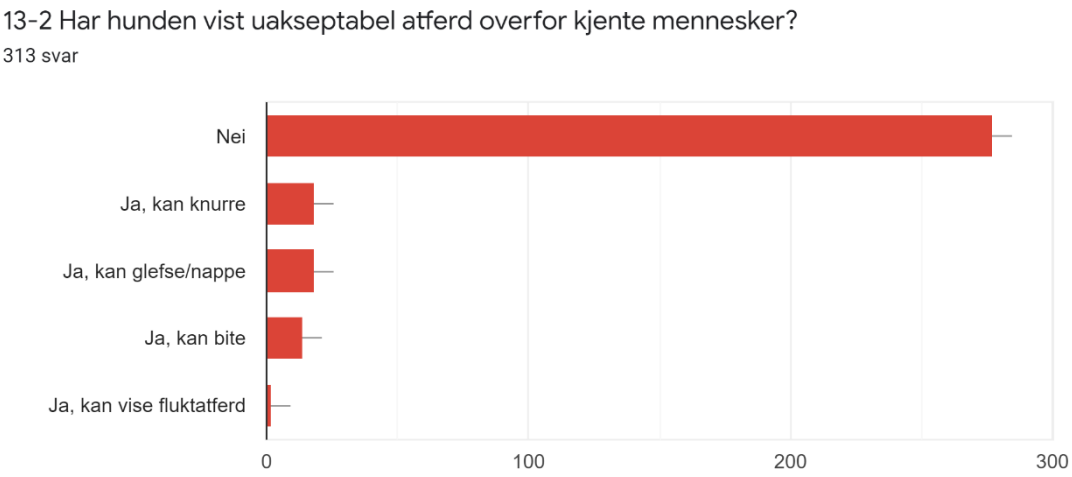

Tall og prosent framkommer ikke på nedlastede søylediagrammer. Tall på 13-2 er:

- Nei = 277 individ (88,5%)
- Ja, kan knurre = 18 individ (5,8%)
- Ja, kam glefse/nappe = 18 individ (5,8%)
- Ja, kan bite = 14 individ (4,5%)
- Ja, kan vise fluktadferd = 2 individ (0,6%)

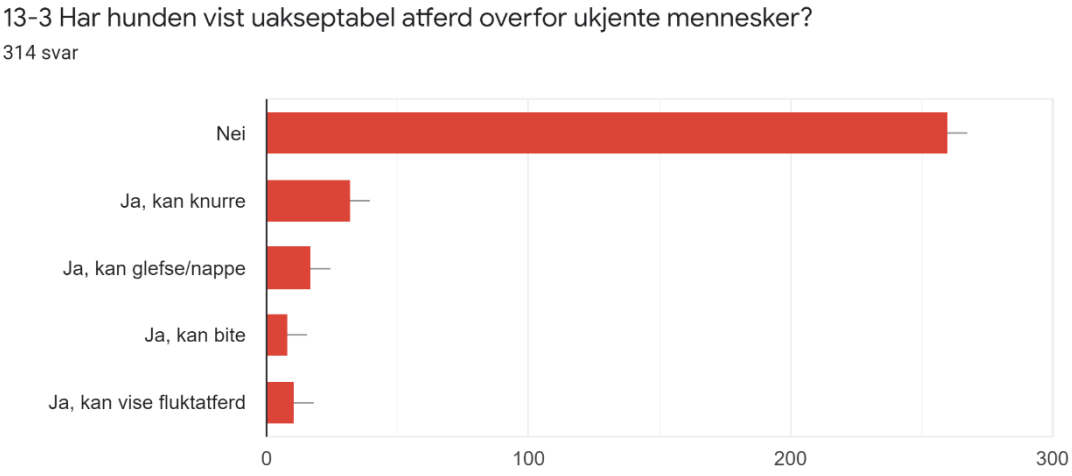

Tallene på søylediagram 13-3 er:

- Nei = 260 hunder (82,8%)
- Ja, kan knurre = 32 hunder (10,2%)
- Ja, kan glefse/nappe = 17 hunder (5,4%)
- Ja, kan bite = 8 hunder (2,5%)
- Ja, kan vise fluktadferd = 11 hunder (3,5%)

Av 254 individ er det bare 9 hunder som har fått en diagnose med hensyn til adferd/temperament (punkt 13-7). Hos 2 av disse var diagnosen en bakenforliggende fysisk

sykdom. Flere av de 7 andre hadde en diagnose som gikk på angst eller fryktaggresjon. 1 hund hadde en diagnose som også omfattet idiopatisk rage.

Av 282 svar har 21 hunder vært utredet av hundepsykolog/terapeut. Av disse har 3 hunder fått en diagnose (punkt 13-18): 1 aggresjon, 1 angst og 1 rage. Hunden med rage er samme hund som har denne diagnosen i punkt 13-7.

Under det siste, avsluttende punktet, punkt 14-2, der svarer kan legge til egne kommentarer, er rage i tillegg nevnt to ganger. Det betyr at diagnosen rage er nevnt hos 3 av hundene i denne helseundersøkelsen. En hund er felles i stamtavlene til disse 3. Siden denne hunden også ligger i stamtavlen til mange andre etterkommere, er antall svar for få til å komme med noen konklusjon.

13-4 Har det hendt at hunden har endret atferd (vist plutselig aggresjon/utagering) uten åpenbar grunn?

310 svar

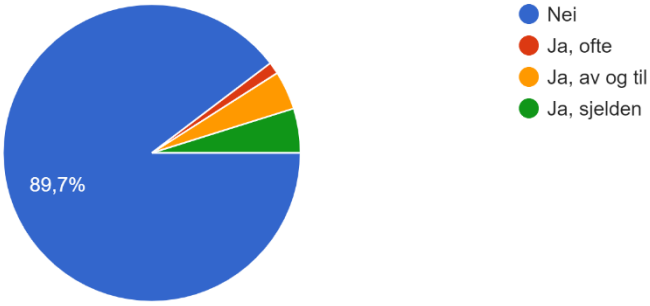

13-6 Har hunden fått en diagnose i forhold til sin atferd/temperament?

254 svar

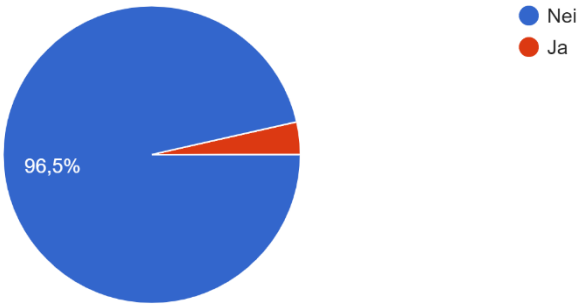

13-13 Reagerer hunden unormalt på høye lyder?

309 svar

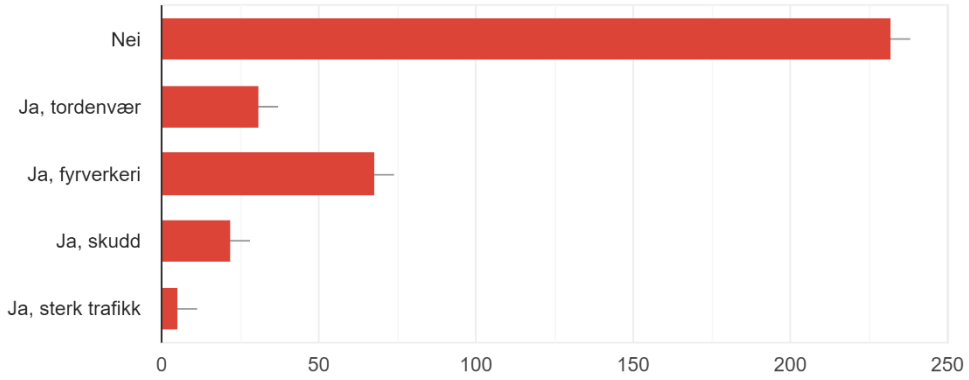

Tall på søyledigram 13-13 er:

- Nei = 232 hunder (75,1%)
- Ja, tordenvær = 31 hunder (10%)
- Ja, fyrverkeri = 68 hunder (22%)
- Ja, skudd = 22 hunder (7,1%)
- Ja, sterk trafikk = 5 hunder (1,6%)

13-17 Har hunden vært utredet av hundepsykolog/ terapeut?

282 svar

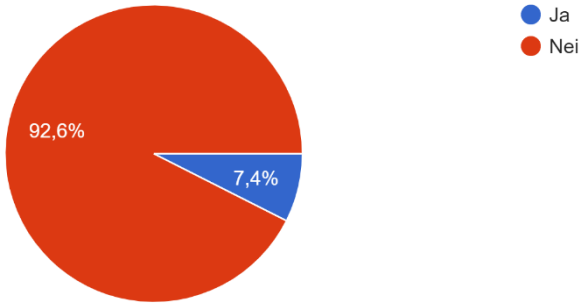

13-18 Fikk den en diagnose?

89 svar

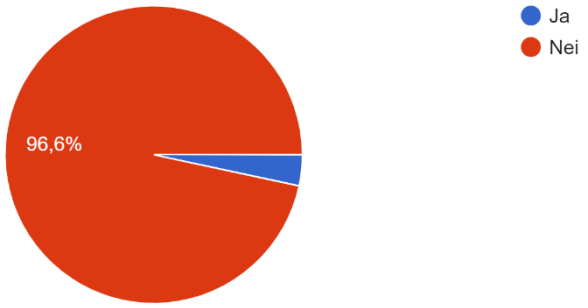

13-19 Hvis ja, hvilken diagnose? 3 svar

Agressiv: 1 tilfelle
Angst: 1 tilfelle
Rage: 1 tilfelle

Av 308 svar kan hele 300 hunder være alene hjemme uten problem. Bare 8 hunder blir urolige.

Melding om angstrelatert aggresjon/mulig rage

Høsten 2018 mottok klubben en melding om at en norsk hund muligens var plaget med Rage og angstrelatert aggresjon. Rage er en epilepsilignende tilstand der hunden tilsynelatende under «blackout» får sterke raseri- og angstanfall og kan angripe eiere eller andre som er i nærheten.

Eier av hunden hadde gjort et grundig arbeid, kartlagt både symptomer, behandling og likheter med andre hunder som var beslektet.

Saken ble sendt til SU, som hentet inn informasjon direkte og indirekte fra eiere av berørte hunder. Det fantes en hund som var felles bak disse hundene. Oppdretter av denne ble også kontaktet. Hunden er tatt ut av avl.

Alle oppdrettere som hadde brukt hunden i avl ble bedt om å kontakte egne valpekjøpere for å fortelle at noen søsken/halvsøsken hadde alvorlige atferdsproblemer, og at flere var avlivet på grunn av dette. SU ba oppdretterne rapportere tilbake om noen flere valpekjøpere opplever atferdsproblemer.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Kortsiktige og langsiktige mål er sammenfallende:

- Hunder med overdrevne redsel- eller aggresjonsproblemer skal ikke gå i avl
- Eiere av slike hunder bes informere SU
- Bevisstgjøre dommere og oppdrettere på hva som er akseptabel adferd og ikke.
- Oppdrettere og raseklubb må legge vekt på utfyllende informasjon til valpekjøpere om rasens mentalitet, og om hvor viktig sosialisering og håndtering av valper er.

Prioritering og strategi for å nå målene:

- Ikke avle på aggressive eller mentalt svake hunder
- Ikke avle på hunder som har bitt mennesker mer enn en gang

6. Eksteriør

Eksteriørbedømmelser

En god huskeregel for de som skal dømme shiba eller som ønsker å drive oppdrett av denne rasen, er at dette er en jakthund som opprinnelig ble brukt til jakt på småvilt. Den må derfor være bygget på en slik måte at den lett kan ta seg fram i ulendt terreng og gjennom tett vegetasjon på fjell eller i skog og mark.

En shiba må derfor aldri være tung eller for grovt bygget. Men den må heller ikke være for spinkel.

Alt på en shiba unntatt kinnene er moderat. Hunden er hverken for grov eller for lett. Kroppen er harmonisk bygget. Den skal ikke gi inntrykk av å være for lang, men må heller ikke være for kort og kvadratisk. Den må ikke være altfor høystilt, men må for all del ikke virke lavstilt! Lavstilte hunder ser vi aldri på utstillinger i Japan, og dette er en alvorlig feil. Det er viktig at oppdrettere tilstreber å avle fram hunder av korrekt størrelse i henhold til standarden. I Japan måles for øvrig høyde rett bak manken.

Benstammen må være god, men ikke grov og heller ikke spinkel. Halsen skal være kraftig og middels lang. Den må ikke være tynn og lang, og heller ikke så kort at det ser ut som hodet sitter direkte på skuldrene. Snuten må ikke være for lang og spiss, men heller ikke være kort og butt. Ørene må være i harmoni med hodet, ikke for store og heller ikke for små, og de må ha rasens typiske helning framover. Dette gir shibaen dens karakteristiske utseende, og skiller den fra de nordiske spisshundene.

En god, tett, stri og utstående pels er viktig for en jakthund. Derfor er en kort og myk pels en alvorlig feil i denne rasen.

En shiba er moderat vinklet i front og bak. Vi ser ofte hunder med steile overarmer og framskutte skuldre. Dette er ikke korrekt. Vinklene bak må være til stede. Steile bakbeinsvinkler vil gi korte og trippende bakbeinsbevegelser, som ikke er korrekt. Men vi ønsker heller ikke hunder som er overvinklet bak fordi dette forstyrrer helhetsinntrykket, og gjør at hunden ikke virker balansert.

Halen er en viktig detalj. Den må være velansatt og ikke *for* tett ringlet.

En shiba er en stolt hund, og den skal utstråle stolthet og verdighet uten å være aggressiv. Uttrykket er særdeles viktig i denne rasen og sier noe om hundens «sjel», noe som er vanskelig å forklare, men som betyr veldig mye for japanerne. Se kapittel om mentalitet.

Helhetsinntrykket av en shiba skal være en moderat hund i balanse, uten noen form for overdrivelser. For å gi et korrekt inntrykk skal kjønnspreget være veldig tydelig. Det er viktig å ha forståelse for japansk kultur og rasens historie. Dette kommer bl.a. til uttrykk i vektleggingen av det som kalles «shibaens sjel», som har med uttrykk, mentalitet og naturlig skjønnhet å gjøre. Shibaens sjel vises klart gjennom utstrålingen av stolthet og verdighet uten aggresjon.

Vi i vesten setter pris på showete hunder, men i japansk tradisjon anses slik oppførsel for ubehøvlet og lite elegant. En topp shiba verdsettes ved sin naturlige og rolige skjønnhet.

Det finnes tannmangel og bittfeil i rasen. I Japan er man meget streng med tannmangel. På Nippo-utstillinger kan kun fulltannede hunder få «Excellent». I Norden har vi ikke anledning til å være like streng som i Japan fordi vi har et begrenset antall individer. Derfor kan vi

akseptere mangel av P1 eller P2 (premolar). Vi ønsker likevel at dommeren noterer antall manglende tenner på hundens kritikkskjema. Overbitt, underbitt og mangel av molarer er en alvorlig feil.

På sikt ønsker vi å forbedre tannstatus i rasen, noe oppdretterne må ta ansvar for i sin avl.

Oppdretterne bør tilstrebe å avle fram korrekte farger.

En korrekt rød shiba skal ha en oransjerød (appelsinrød) farge. Hvit maske hos en ung rød hund er ikke ønskelig, men det er tillatt med en noe avbleket farge på snuten hos en gammel hund.

En korrekt sesam shiba skal ha en rød eller grå underpels og sorte dekkhår som er jevnt fordelt på kroppen og hodet.

En black & tan shiba må ha en korrekt farget underpels, og markeringene må være definerte og korrekte i forhold til standarden.

Forøvrig er fargene beskrevet i detalj i rasekompendiet.

Når det gjelder øvrige detaljer henvises også til rasekompendiet til Japansk urhundklubb i Norge, som gir et utfyllende bilde av hundens eksteriør.

Overdrevne eksteriørtrekk

Overdrevne eksteriøre trekk finnes ikke i denne rasen. Men vi må passe på at det heller ikke blir det i framtiden. På noen områder må vi derfor være oppmerksomme:

- Vi har en del hunder i rasen som er steil i front med framskutt skulder. Dette legges det liten vekt på i Japan, og det er vanskelig for oss å forbedre dette siden genmaterialet vårt kommer fra Japan. Her har vi et forbedringspotensiale for avl på lang sikt.
- I dag har vi noen få hunder som er overvinklet bak. Dette er ikke ønskelig. En steil front i kombinasjon med en overvinklet bakpart vil gi fallende overlinje, noe som ikke er korrekt.
- Vi må huske på at en shiba er en moderat hund. Den må ikke være eller virke lavstilt, tung eller kompakt, eller være utenfor standard størrelse. Slike hunder må ikke settes opp på utstillinger.
- Shibaens pelsstruktur må ikke presenteres på utstilling på en måte som forstyrrer helhetsinntrykket ved at den virker oppblåst.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål:

Målene er sammenfallende, og går ut på å bevare shibaen som den sunne, funksjonelle og velbygde hunden den er i dag.

Prioritering og strategi for å nå målene:

- Søke bredest mulig genmateriale ved avl.
- Unngå innavl eller matadoravl for å ikke doble eller feste uheldige egenskaper.
- Oppdretterne må søke avlspartnere som utfyller hverandre og som ikke er for nær i slekt når de planlegger en kombinasjon.
- Klubben må opplyse oppdrettere og dommere om hva som er viktig å vektlegge i denne rasen når det gjelder eksteriør.
- Arrangere dommerkonferanser hvert 3. år

7. Oppsummering

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

Det overordnede målet er å bevare shibaen som en sunn og funksjonell rase med et temperament som er i samsvar med rasestandarden og tilpasset vårt samfunn.

For å oppnå dette, har vi plukket ut noen kortsiktige og langsiktige mål som vi skal sette fokus spesielt på.

De viktigste kortsiktige målene:

- Flere hannhunder i avl
- Mer informasjon om hudproblemer og allergier i rasen
- Bevisstgjøre dommere og oppdrettere på hva som er akseptabel atferd og hva som ikke er det.
- Oppfordre til import også av tisper

De viktigste langsiktige målene:

- Holde bredden i avlsbasen gjennom å bruke flere hunder i avl
- Redusere hudproblemer og allergier i rasen
- At rasen har et rasetypisk temperament, samtidig som individene passer som familiehunder i vårt norske samfunn
- Fremme avl av rasetypiske individer

Plan for videre arbeid i klubben

- Sunnhetsutvalget (SU) skal evaluere RAS hvert år. Rapporten skal inngå som en del av klubbens årsberetning
- Hvert 5. år skal RAS revideres.
- Klubben skal arrangere dommerkonferanse hvert 3. år
- Klubben skal arrangere nasjonalt raseseminar 2. hvert år og regionalt raseseminar i motsatte år (unntatt de årene det sammenfaller med dommerkonferanse). Noen av seminarene kan være digitale.

Versjon 1 av RAS godkjent av styret i Norsk shibaklubb 20.04.2014

Versjon 2 av RAS godkjent av styret i Japansk urhundklubb i Norge 21.12.2021

Mer informasjon om rasen finner du i klubbens informasjonsbrosjyre:

Gratis

For utfyllende informasjon om rasen anbefales klubbens rasekompendium, der rasestandarden er forklart og illustrert med bilder og figurer:

Rasekompendiet koster kr 200,-

Rasekompendiet og informasjonsbrosjyren kan bestilles hos kasserer i JUN:

kasserer.jun@gmail.com